

▼ B▼ M3**VERORDENING (EG) Nr. 659/1999 VAN DE RAAD****van 22 maart 1999****tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het verdrag betreffende de werking van de Europese unie**▼ B

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 94,

Gezien het voorstel van de Commissie ⁽¹⁾,Gezien het advies van het Europees Parlement ⁽²⁾,Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité ⁽³⁾,

- (1) Overwegende dat deze verordening, onverminderd bijzondere procedurele voorschriften vervat in verordeningen voor bepaalde sectoren, van toepassing is op steun in alle sectoren; dat met het oog op de toepassing van de artikelen 77 en 92 van het Verdrag de Commissie op grond van artikel 93 van het Verdrag specifiek bevoegd is om te beslissen of staatssteun verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, wanneer zij bestaande steunregelingen onderzoekt, zich over nieuwe of gewijzigde steunmaatregelen uitspreekt en optreedt wegens niet-nakoming van haar beschikkingen of van de aanmeldingsplicht;
- (2) Overwegende dat de Commissie, in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, voor de toepassing van artikel 93 van het Verdrag een consistente praktijk heeft ontwikkeld en vastgesteld en in een aantal mededelingen bepaalde procedurele regels en beginselen heeft vastgelegd; dat het passend is deze praktijk bij verordening te codificeren en te versterken, teneinde doeltreffende en efficiënte procedures overeenkomstig artikel 93 van het Verdrag te waarborgen;
- (3) Overwegende dat een procedureverordening betreffende de toepassing van artikel 93 van het Verdrag de transparantie en rechtszekerheid ten goede zal komen;
- (4) Overwegende dat met het oog op de rechtszekerheid moet worden omschreven onder welke omstandigheden steun moet worden beschouwd als bestaande steun; dat de voltooiing en versterking van de interne markt een geleidelijk proces is, wat tot uitdrukking komt in de voortdurende ontwikkeling van het beleid inzake overheidssteun; dat ingevolge deze ontwikkelingen bepaalde maatregelen die op het moment van hun inwerkingtreding geen overheidssteun vormden, steun kunnen zijn geworden;

⁽¹⁾ PB C 116 van 16. 4. 1998, blz. 13.⁽²⁾ Advies uitgebracht op 14 januari 1999 (nog niet verschenen in het Publicatieblad).⁽³⁾ PB C 284 van 14. 9. 1998, blz. 10.

▼B

- (5) Overwegende dat overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag geplande nieuwe steunmaatregelen steeds ter kennis van de Commissie moeten worden gebracht en alleen met haar toestemming tot uitvoering kunnen worden gebracht;
- (6) Overwegende dat de lidstaten op grond van artikel 5 van het Verdrag gehouden zijn om met de Commissie samen te werken en haar alle inlichtingen te verschaffen die zij behoeft om haar taken uit hoofde van deze verordening te kunnen vervullen;
- (7) Overwegende dat de termijn waarbinnen de Commissie het eerste onderzoek van aangemelde steunmaatregelen dient te beëindigen, dient te worden gesteld op twee maanden vanaf de ontvangst van een volledige aanmelding of van een behoorlijk gemotiveerde verklaring waarin de betrokken lidstaat mededeelt dat hij de aanmelding als volledig beschouwt omdat de door de Commissie gevraagde aanvullende informatie niet beschikbaar is of reeds is verstrekt; dat dit onderzoek om redenen van rechtszekerheid met een beschikking moet worden afgesloten;
- (8) Overwegende dat in de gevallen waarin de uitkomst van het eerste onderzoek de Commissie niet tot de slotsom kan brengen dat een steunmaatregel met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is, de formele onderzoeksprocedure dient te worden ingeleid, zodat de Commissie alle inlichtingen kan verzamelen die zij nodig heeft om de verenigbaarheid van de steunmaatregel te beoordelen en om de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen hun opmerkingen kenbaar te maken; dat de rechten van de belanghebbenden het beste binnen het raam van de formele onderzoeksprocedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag, kunnen worden gewaarborgd;
- (9) Overwegende dat de Commissie, na onderzoek van de door de belanghebbenden ingediende opmerkingen, haar onderzoek met een eindbeslissing dient af te sluiten zodra elke twijfel is weggenomen; dat, mocht het onderzoek niet binnen 18 maanden na het begin van de procedure zijn afgesloten de betrokken lidstaat in voorkomend geval om een beschikking moet kunnen verzoeken, die de Commissie dan binnen twee maanden moet geven;
- (10) Overwegende dat de Commissie, om de correcte en doeltreffende toepassing van de regels inzake staatssteun te waarborgen, de mogelijkheid moet hebben om een beschikking die op onjuiste informatie berust, te herroepen;
- (11) Overwegende dat de Commissie, teneinde de naleving te waarborgen van artikel 93 van het Verdrag, met name van de aanmeldingsplicht en de „standstill”-bepaling in lid 3 van dat artikel, alle gevallen van onrechtmatige steun dient te onderzoeken; dat met het oog op de transparantie en de rechtszekerheid de procedures voor dergelijke gevallen moeten worden vastgesteld; dat de Commissie bij niet-naleving door een lidstaat van de aanmeldingsplicht of van de „standstill”-bepaling niet gebonden mag zijn aan termijnen;

▼B

- (12) Overwegende dat de Commissie in gevallen van onrechtmatige steun het recht dient te hebben om alle nodige informatie te vergaren om een beschikking te kunnen geven en, waar nodig, onverwijld niet-vervalste mededinging te herstellen; dat het derhalve wenselijk is dat de Commissie jegens de betrokken lidstaat voorlopige maatregelen kan nemen; dat die voorlopige maatregelen kunnen bestaan in een bevel tot informatieverstrekking, tot opschorting of tot terugvordering; dat de Commissie bij niet-nakoming van een bevel tot informatieverstrekking in staat moet worden gesteld om op grond van de beschikbare inlichtingen te beslissen, en zich bij niet-nakoming van een opschortings- of terugvorderingsbevel rechtstreeks tot het Hof van Justitie te wenden overeenkomstig artikel 93, lid 2, tweede alinea, van het Verdrag;
- (13) Overwegende dat in gevallen van niet met de gemeenschappelijke markt verenigbare onrechtmatige steun, de daadwerkelijke mededinging dient te worden hersteld; dat het hiertoe noodzakelijk is dat de steun, met inbegrip van de rente, onverwijld wordt teruggevorderd; dat het passend is de terugvordering overeenkomstig de procedures van nationaal recht te doen geschieden; dat de toepassing van die procedures niet, door verhindering van de onverwijld en daadwerkelijke uitvoering van de beschikking van de Commissie, het herstel van daadwerkelijke mededinging mag beletten; dat de lidstaten daartoe dan ook alle nodige maatregelen moeten treffen om de effectiviteit van die beschikking te verzekeren;
- (14) Overwegende dat ter wille van de rechtszekerheid een termijn van tien jaar dient te worden vastgesteld, na het verstrijken waarvan geen terugvordering van onrechtmatige steun meer kan worden bevolen;
- (15) Overwegende dat misbruik van steun de werking van de interne markt op soortgelijke wijze kan beïnvloeden als onrechtmatige steun en dus volgens soortgelijke procedures moet worden behandeld; dat, anders dan onrechtmatige steun, mogelijk misbruikte steun al eerder door de Commissie is goedgekeurd; dat de Commissie derhalve geen terugvordering mag kunnen gelasten;
- (16) Overwegende dat in de verordening alle mogelijkheden moeten worden omschreven waarover derden beschikken om hun belangen in procedures betreffende overheidssteun te verdedigen;
- (17) Overwegende dat de Commissie overeenkomstig artikel 93, lid 1, van het Verdrag verplicht is om in samenwerking met de lidstaten alle bestaande steunregelingen aan een voortdurend onderzoek te onderwerpen; dat het in het belang van de transparantie en de rechtszekerheid passend is de werkingssfeer van de samenwerking uit hoofde van dat artikel nader te omschrijven;
- (18) Overwegende dat, teneinde te waarborgen dat de bestaande steunregelingen verenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt, de Commissie overeenkomstig artikel 93, lid 1, van het Verdrag dienstige maatregelen moet voorstellen indien een bestaande steunregeling niet of niet langer met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is, en zij de in artikel 93, lid 2, van het Verdrag vastgestelde procedure moet inleiden indien de betrokken lidstaat weigert de voorgestelde maatregelen uit te voeren;

▼B

- (19) Overwegende dat het noodzakelijk is voor alle bestaande steunregelingen een algemene rapportageverplichting in te voeren, zodat de Commissie op doeltreffende wijze de nakoming van haar beschikkingen kan volgen en de Commissie en de lidstaten gemakkelijker kunnen samenwerken met het oog op het voortdurend onderzoek van alle bestaande steunregelingen in de lidstaten overeenkomstig artikel 93, lid 1, van het Verdrag;
- (20) Overwegende dat wanneer de Commissie ernstige twijfel koestert omtrent de nakoming van haar beschikkingen, zij over bijkomende instrumenten moet beschikken om zich ervan to kunnen vergewissen dat aan haar beschikkingen gevolg wordt gegeven; dat in dit verband controles ter plaatse een passend en nuttig instrument vormen, met name wanneer er sprake zou kunnen zijn van misbruik van steun; dat de Commissie daarom de bevoegdheid moet hebben controles ter plaatse te verrichten en zij, indien een onderneming zich tegen een dergelijke controle verzet, moet kunnen rekenen op de medewerking van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten;
- (21) Overwegende dat het in het belang van de transparantie en de rechtszekerheid dienstig is publieke informatie te verstrekken over de beschikkingen van de Commissie, terwijl terzelfder tijd het beginsel behouden dient te blijven dat beschikkingen in zaken van overheidssteun tot de betrokken lidstaat worden gericht; dat het derhalve passend is om alle beschikkingen die de belangen van de belanghebbenden zouden kunnen treffen, integraal of in de vorm van een samenvatting te publiceren of om van niet of niet integraal gepubliceerde beschikkingen exemplaren voor de belanghebbenden beschikbaar te stellen; dat de Commissie in de publieke informatie over haar beschikkingen overeenkomstig artikel 214 van het Verdrag de regels inzake de geheimhoudingsplicht dient na te leven;
- (22) Overwegende dat de Commissie in nauw contact met de lidstaten de mogelijkheid dient te hebben om uitvoeringsbepalingen vast te stellen die nadere regels behelzen inzake de procedures krachtens deze verordening; dat het dienstig is om, met het oog op de samenwerking tussen de Commissie en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, een Raadgevend Comité inzake overheidssteun in te stellen dat dient te worden geraadpleegd alvorens de Commissie op basis van de onderhavige verordening uitvoeringsbepalingen vaststelt,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I**ALGEMEEN***Artikel 1***Definities**

Voor de toepassing van deze verordening gelden de volgende definities:

- a) „steun”, elke maatregel die aan alle in artikel 92, lid 1, van het Verdrag vervatte criteria voldoet;
- b) „bestaande steun”,

▼ M2

- i) onverminderd de artikelen 144 en 172 van de Akte van Toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden, bijlage IV, punt 3, en het aanhangsel bij de genoemde bijlage bij de Akte van Toetreding van Tsjechië, Estland, Cyprus, Letland, Litouwen, Hongarije, Malta, Polen, Slovenië en Slowakije, bijlage V, punt 2 en punt 3, onder b), en het aanhangsel bij de genoemde bijlage bij de Akte van Toetreding van Bulgarije en Roemenië, en onverminderd bijlage IV, punt 2 en punt 3, onder b), en het aanhangsel bij de genoemde bijlage bij de Akte van toetreding van Kroatië, alle steun die voor de inwerkingtreding van het Verdrag in de respectieve lidstaat bestond, dat wil zeggen steunregelingen en individuele steun die vóór de inwerkingtreding van het verdrag tot uitvoering zijn gebracht en die na de inwerkingtreding nog steeds van toepassing zijn;

▼ B

- ii) goedgekeurde steun, dat wil zeggen steunregelingen en individuele steun die door de Commissie of de Raad zijn goedgekeurd;
- iii) steun die geacht wordt te zijn goedgekeurd overeenkomstig artikel 4, lid 6, van deze verordening, dan wel vóór deze verordening maar in overeenstemming met de onderhavige procedure;
- iv) steun die overeenkomstig artikel 15 als bestaande steun wordt beschouwd;
- v) steun die als bestaande steun wordt beschouwd, omdat kan worden vastgesteld dat hij op het moment van inwerkingtreding geen steun vormde, maar vervolgens steun is geworden vanwege de ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt, zonder dat de betrokken lidstaat er wijzigingen in heeft aangebracht; maatregelen die vanwege de liberalisering van een activiteit door het Gemeenschapsrecht steun zijn geworden, worden na de voor de liberalisering voorgeschreven datum niet als bestaande steun beschouwd;
- c) „nieuwe steun”, alle steun, dat wil zeggen steunregelingen en individuele steun die geen bestaande steun is, met inbegrip van wijzigingen in bestaande steun;
- d) „steunregeling”, elke regeling op grond waarvan aan ondernemingen die in de regeling op algemene en abstracte wijze zijn omschreven, individuele steun kan worden toegekend zonder dat hiervoor nog uitvoeringsmaatregelen vereist zijn, alsmede elke regeling op grond waarvan steun die niet gebonden is aan een specifiek project voor onbepaalde tijd en/of voor een onbepaald bedrag aan een of meer ondernemingen kan worden toegekend;
- e) „individuele steun”, steun die niet wordt toegekend op grond van een steunregeling, alsook steun die op grond van een steunregeling wordt toegekend en moet worden aangemeld;
- f) „onrechtmatige steun”, nieuwe steun die in strijd met artikel 93, lid 3, van het Verdrag tot uitvoering wordt gebracht;

▼B

- g) „misbruik van steun”, steun die door de begunstigde wordt gebruikt in strijd met een beschikking die werd gegeven overeenkomstig artikel 4, lid 3, of artikel 7, leden 3 en 4, van deze verordening;
- h) „belanghebbende”, een lidstaat en een persoon, onderneming of ondernemersvereniging waarvan de belangen door de toekenning van steun kunnen worden getroffen, in het bijzonder de begunstigde van de steun, concurrerende ondernemingen en beroepsverenigingen.

HOOFDSTUK II

PROCEDURE BETREFFENDE AANGEMELDE STEUN*Artikel 2***Aanmelding van nieuwe steun**

1. Tenzij anders is bepaald in verordeningen op grond van artikel 94 van het Verdrag of op grond van andere desbetreffende bepalingen, wordt elk voornemen om nieuwe steun te verlenen tijdig door de betrokken lidstaat bij de Commissie aangemeld. De Commissie stelt de betrokken lidstaat onverwijld van de ontvangst van een aanmelding in kennis.
2. In de aanmelding verstrekt de betrokken lidstaat alle informatie die de Commissie nodig heeft om overeenkomstig de artikelen 4 en 7 een beschikking te geven („volledige aanmelding”).

*Artikel 3***„Standstill”-bepaling**

Op grond van artikel 2, lid 1, aan te melden steun mag niet uitgevoerd worden, alvorens de Commissie een beschikking tot goedkeuring van die steun heeft gegeven of wordt geacht die te hebben gegeven.

*Artikel 4***Eerste onderzoek van de aanmelding en beschikkingen van de Commissie**

1. De Commissie onderzoekt de aanmelding onverwijld na ontvangst. Onverminderd artikel 8 geeft de Commissie een beschikking overeenkomstig de leden 2, 3 of 4.
2. Indien de Commissie na een eerste onderzoek tot de bevinding komt dat de aangemelde maatregel geen steun vormt, stelt zij dat bij beschikking vast.
3. Indien de Commissie na een eerste onderzoek tot de bevinding komt dat de aangemelde maatregel, in zoverre deze binnen het toepassingsgebied van artikel 92, lid 1, van het Verdrag valt, geen twijfel doet rijzen over de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt, geeft zij een beschikking houdende dat de maatregel verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt („beschikking om geen bezwaar te maken”). In de beschikking wordt nader aangegeven welke uitzondering uit hoofde van het Verdrag is toegepast.

▼B

4. Indien de Commissie na een eerste onderzoek tot de bevinding komt dat de aangemelde maatregel twijfel doet rijzen over de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt, geeft zij een beschikking welke ertoe strekt de procedure overeenkomstig artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden („beschikking tot inleiding van de formele onderzoeksprocedure”).

5. De in de leden 2, 3 en 4 bedoelde beschikkingen worden binnen twee maanden gegeven. Die termijn gaat in op de dag na de ontvangst van een volledige aanmelding. De aanmelding wordt als volledig beschouwd als de Commissie binnen twee maanden na ontvangst van de aanmelding of van aanvullende informatie waarom was gevraagd niet om verdere informatie heeft verzocht. Deze termijn kan met toestemming van de Commissie en de betrokken lidstaat worden verlengd. Indien nodig kan de Commissie kortere termijnen vaststellen.

6. Indien de Commissie niet binnen de in lid 5 genoemde termijn een beschikking overeenkomstig de leden 2, 3 of 4 heeft gegeven, wordt de steun geacht door de Commissie te zijn goedgekeurd. Daarop kan de betrokken lidstaat de maatregelen ten uitvoer leggen, na de Commissie hiervan vooraf in kennis te hebben gesteld, tenzij de Commissie binnen een termijn van 15 werkdagen na de ontvangst van de kennisgeving een beschikking overeenkomstig dit artikel geeft.

*Artikel 5***▼M3****Verzoek om informatie aan de aanmeldende lidstaat****▼B**

1. Indien de Commissie van mening is dat de informatie die de betrokken lidstaat over een volgens artikel 2 aangemelde maatregel heeft verstrekt, onvolledig is, verzoekt zij om alle nodige aanvullende informatie. Wanneer de Commissie het antwoord hierop van de lidstaat ontvangt, geeft zij de lidstaat daarvan bevestiging.

2. Indien de betrokken lidstaat de gevraagde informatie niet binnen de door de Commissie gestelde termijn verstrekt of deze onvolledig verstrekt, zendt de Commissie een aanmaning, waarbij zij een passende bijkomende termijn vaststelt waarbinnen de informatie moet worden verstrekt.

3. Indien de gevraagde informatie niet binnen de gestelde termijn is verstrekt, wordt de aanmelding als ingetrokken beschouwd, tenzij ofwel de termijn vóór het verstrijken ervan met toestemming van de Commissie en de betrokken lidstaat is verlengd, ofwel de betrokken lidstaat vóór het verstrijken ervan, in een behoorlijk gemotiveerde verklaring, de Commissie heeft medegedeeld dat hij de aanmelding als volledig beschouwt omdat de gevraagde aanvullende informatie niet beschikbaar is of reeds is verstrekt. In dit geval gaat de in artikel 4, lid 5, vermelde termijn in op de dag na ontvangst van de verklaring. Indien de aanmelding geacht wordt te zijn ingetrokken, stelt de Commissie de lidstaat daarvan in kennis.

*Artikel 6***Formele onderzoeksprocedure**

1. De beschikking om de formele onderzoeksprocedure in te leiden behelst een samenvatting van de relevante feiten en rechtspunten, een eerste beoordeling van de Commissie omtrent de steunverlenende aard van de voorgestelde maatregel, alsook de redenen waarom getwijfeld wordt aan de verenigbaarheid ervan met de gemeenschappelijke markt.

▼ B

In de beschikking worden de betrokken lidstaat en de andere belanghebbenden uitgenodigd om hun opmerkingen mede te delen binnen een vastgestelde termijn die normalerwijs niet langer dan een maand mag zijn. In naar behoren gerechtvaardigde gevallen kan de Commissie deze termijn verlengen.

2. De ingekomen opmerkingen worden aan de betrokken lidstaat medegedeeld. Indien een belanghebbende hierom verzoekt op grond dat hem schade kan worden berokkend, wordt zijn identiteit geheim gehouden voor de betrokken lidstaat. Deze lidstaat kan op de ingediende opmerkingen reageren binnen een vastgestelde termijn, die normalerwijs niet langer dan een maand mag zijn. In naar behoren gerechtvaardigde gevallen kan de Commissie deze termijn verlengen.

▼ M3*Artikel 6 bis***Verzoek om informatie aan andere bronnen**

1. Na de instelling van de formele onderzoeksprocedure van artikel 6, met name inzake technisch complexe zaken die inhoudelijk moeten worden onderzocht, kan de Commissie, indien de door de betrokken lidstaat tijdens het voorlopige onderzoek verschaft informatie ontoereikend is, een andere lidstaat, een onderneming of een ondernemersvereniging verzoeken dat deze alle marktinformatie verstrekt die nodig is om de Commissie in staat te stellen haar beoordeling van de betrokken maatregel af te ronden, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel, met name voor het mkb.

2. De Commissie kan uitsluitend om informatie verzoeken:

- a) indien die beperkt is tot de formele onderzoeksprocedures waarvan de Commissie heeft vastgesteld dat die tot dan toe ontoereikend zijn, en
- b) wat de begunstigden van steun betreft, indien de betrokken lidstaat met het verzoek instemt.

3. De ondernemingen of ondernemersverenigingen die, naar aanleiding van een verzoek om marktinformatie van de Commissie, informatie verschaffen op basis van de leden 6 en 7, dienen hun antwoord tegelijk bij de Commissie en de betrokken lidstaat in, voor zover de verschaft stukken geen informatie bevatten die vertrouwelijk is ten opzichte van die lidstaat.

De Commissie beheert en monitort de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten, de ondernemingen of de ondernemersverenigingen, en verifieert de beweerde vertrouwelijkheid van de uitgewisselde informatie.

4. De Commissie verzoekt alleen om informatie die de het verzoek betreffende lidstaten, ondernemingen of ondernemersverenigingen ter beschikking staat.

5. De lidstaten verstrekken de informatie op grond van een eenvoudig verzoek en binnen een door de Commissie vastgestelde termijn die in de regel niet meer dan één maand mag belopen. Indien een lidstaat de verzochte informatie niet binnen die termijn of onvolledig verschaft, stuurt de Commissie een herinnering.

▼ **M3**

6. De Commissie kan door middel van een eenvoudig verzoek informatie van een onderneming of ondernemersvereniging verlangen. Wanneer de Commissie een eenvoudig verzoek om informatie aan een onderneming of ondernemersvereniging toezendt, vermeldt zij de rechtsgrondslag voor en het doel van het verzoek, geeft zij aan welke informatie wordt verlangd, en stelt zij een redelijke termijn vast waarbinnen die informatie moet worden verstrekt. Zij vermeldt ook de geldboeten die in artikel 6 ter, lid 1, zijn bepaald voor het verschaffen van onjuiste of misleidende informatie.

7. De Commissie kan een onderneming of ondernemersvereniging bij besluit om informatie verzoeken. Indien de Commissie ondernemingen of ondernemersverenigingen bij besluit verzoekt informatie te verstrekken, vermeldt zij de rechtsgrondslag voor en het doel van het verzoek, geeft zij aan welke informatie wordt verlangd en stelt zij een redelijke termijn vast waarbinnen die informatie moet worden verstrekt. Naargelang het geval, vermeldt zij ook de in artikel 6 ter, lid 1, bepaalde geldboeten en vermeldt zij de in artikel 6 ter, lid 2, bepaalde dwangsommen of legt deze op. Zij wijst daarenboven op het recht van de onderneming of ondernemersvereniging om bij het Hof van Justitie van de Europese Unie een rechtsmiddel tegen het besluit in te stellen.

8. Wanneer de Commissie een verzoek uitbrengt overeenkomstig lid 1 of lid 6 of een besluit vaststelt overeenkomstig lid 7, verschaft zij tegelijk de betrokken lidstaat een afschrift daarvan. De Commissie geeft aan welke criteria zij heeft toegepast om de ontvanger van een verzoek of een besluit te bepalen.

9. Tot het verstrekken namens de betrokken onderneming van de informatie waarom verzocht wordt of die verlangd wordt zijn gehouden de eigenaren van de ondernemingen of hun vertegenwoordigers of, in het geval van rechtspersonen, vennootschappen of verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid, de krachtens de wet of statuten tot vertegenwoordiging bevoegde personen. Naar behoren gemachtigde personen kunnen de informatie verstrekken namens hun opdrachtgevers. De opdrachtgevers blijven niettemin volledig verantwoordelijk indien de verstrekte informatie onjuist, onvolledig of misleidend is.

*Artikel 6 ter***Geldboeten en dwangsommen**

1. De Commissie kan, indien nodig of evenredig geacht, bij besluit aan ondernemingen of ondernemersverenigingen geldboeten van ten hoogste 1 % van de in het voorafgaande boekjaar behaalde omzet opleggen, wanneer deze opzettelijk of uit grove onachtzaamheid:

- a) in antwoord op een verzoek in de zin van artikel 6 bis, lid 6, onjuiste of misleidende informatie verstrekken;
- b) in antwoord op een overeenkomstig artikel 6 bis, lid 7, vastgesteld besluit onjuiste, onvolledige of misleidende informatie verstrekken, dan wel de informatie niet binnen de vastgestelde termijn verstrekken.

2. De Commissie kan bij besluit aan ondernemingen of ondernemersverenigingen dwangsommen opleggen indien een onderneming of ondernemersvereniging verzuimt de volledige en juiste informatie te verstrekken, zoals verlangd bij het overeenkomstig artikel 6 bis, lid 7, door de Commissie vastgestelde besluit.

▼ M3

De dwangsommen belopen ten hoogste 5 % van de gemiddelde dagelijkse omzet van de betrokken onderneming of de betrokken vereniging in het voorafgaande boekjaar voor elke werkdag waarmee de in haar besluit vastgestelde termijn wordt overschreden, berekend vanaf de in het besluit vastgestelde datum, totdat de ondernemingen of ondernemersverenigingen de informatie waarom de Commissie verzoekt of die door haar wordt verlangd, verstrekken op volledige en juiste wijze.

3. Bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete of de dwangsom wordt met de aard, de zwaarte en de duur van de inbreuk rekening gehouden, met inachtneming van de beginselen van evenredigheid en redelijkheid, met name voor het mkb.

4. Wanneer de ondernemingen of ondernemersverenigingen de verplichting zijn nagekomen ter afdwinging waarvan de dwangsom was opgelegd, kan de Commissie de uiteindelijk verschuldigde dwangsom verminderen ten aanzien van het bedrag dat voortvloeit uit het oorspronkelijke besluit waarbij dwangsommen werden opgelegd. De Commissie kan de dwangsommen tevens kwijtschelden.

5. Alvorens de in lid 1 of lid 2 bedoelde besluiten vast te stellen, stelt de Commissie een laatste termijn van twee weken om de betrokken ondernemingen of ondernemersverenigingen de ontbrekende marktinformatie te doen verstrekken en stelt zij hen tevens in de gelegenheid hun standpunt kenbaar te maken.

6. Het Hof van Justitie van de Europese Unie bezit ter zake van een rechtsmiddel tegen door de Commissie opgelegde geldboeten of dwangsommen volledige rechtsmacht in de zin van artikel 261 van het VWEU. Het kan de opgelegde geldboete of dwangsom intrekken, verlagen of verhogen.

▼ B*Artikel 7***Beschikkingen van de Commissie tot beëindiging van de formele onderzoeksprocedure**

1. Onverminderd artikel 8 wordt de formele onderzoeksprocedure beëindigd bij een beschikking als bepaald in de leden 2 tot en met 5.

2. Indien de Commissie, in voorkomend geval na wijziging van de aangemelde maatregel door de betrokken lidstaat, tot de bevinding komt dat die maatregel geen steun vormt, stelt zij dit bij beschikking vast.

3. Indien de Commissie, in voorkomend geval na wijziging van de aangemelde maatregel door de betrokken lidstaat, tot de bevinding komt dat de twijfel over de verenigbaarheid van die maatregel met de gemeenschappelijke markt is weggenomen, geeft zij een beschikking luidens welke de steun verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt („positieve beschikking”). In de beschikking wordt nader aangegeven welke uitzondering uit hoofde van het Verdrag is toegepast.

4. De Commissie kan aan een positieve beschikking voorwaarden verbinden die haar in staat stellen de steun als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te beschouwen, alsmede verplichtingen opleggen die het toezicht op de naleving van de beschikking mogelijk maken („voorwaardelijke beschikking”).

5. Indien de Commissie tot de bevinding komt dat de aangemelde steun niet met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is, geeft zij een beschikking houdende dat de steun niet tot uitvoering mag worden gebracht („negatieve beschikking”).

▼B

6. Beschikkingen uit hoofde van de leden 2, 3, 4 en 5 worden gegeven zodra de in artikel 4, lid 4, bedoelde twijfel is weggenomen. De Commissie streeft er zoveel mogelijk naar binnen 18 maanden na de inleiding van de procedure een beschikking aan te nemen. Deze termijn kan worden verlengd in onderlinge overeenstemming tussen de Commissie en de betrokken lidstaat.

7. Wanneer deze termijn is verstreken, geeft de Commissie op verzoek van de betrokken lidstaat binnen twee maanden een beschikking op basis van de informatie waarover zij beschikt. In voorkomend geval geeft de Commissie, wanneer de verstrekte informatie niet toereikend is om de verenigbaarheid vast te stellen, een negatieve beschikking.

▼M3

8. Alvorens de in de leden 2 tot en met 5 bedoelde besluiten vast te stellen, stelt de Commissie de betrokken lidstaat in de gelegenheid om zijn standpunt binnen een termijn die in de regel ten hoogste één maand belooft, kenbaar te maken ten aanzien van de op grond van artikel 6 bis, lid 3, door de Commissie ontvangen en aan de betrokken lidstaat verschaft informatie.

9. De Commissie maakt in een overeenkomstig de leden 2 tot en met 5 vastgesteld besluit alleen gebruik van door respondenten verstrekte vertrouwelijke informatie die niet kan worden geaggregeerd of anderszins geanonimiseerd wanneer zij hun toestemming heeft gekregen om deze informatie vrij te geven aan de betrokken lidstaat. De Commissie kan een met een redenen omkleed besluit vaststellen, dat ter kennis van de betrokken onderneming of ondernemersvereniging wordt gebracht, waarin zij tot de bevinding komt dat de door een respondent verschaft, als vertrouwelijk gemarkeerde informatie niet beschermd is en een datum bepaalt na welke die informatie zal worden vrijgegeven. Die periode mag niet korter dan één maand zijn.

10. De Commissie houdt naar behoren rekening met het gerechtvaardigde belang van de ondernemingen bij het beschermen van hun bedrijfsgevoelige informatie en andere vertrouwelijke informatie. Een onderneming of een ondernemersvereniging, die informatie verstrekt krachtens artikel 6 bis, en die geen begunstigde van de betrokken steunmaatregel, kan, wanneer bekendmaking schade zou kunnen veroorzaken, verzoeken dat haar identiteit voor de betrokken lidstaat geheim wordt gehouden.

▼B*Artikel 8***Intrekking van de aanmelding**

1. Zolang de Commissie geen beschikking heeft gegeven overeenkomstig de artikelen 4 of 7, kan de betrokken lidstaat de aanmelding in de zin van artikel 2 ten gepaste tijde intrekken.

2. In de gevallen waarin de Commissie de formele onderzoeksprocedure heeft ingeleid, wordt deze door de Commissie beëindigd.

▼B*Artikel 9***Herroeping van een beschikking**

Na de betrokken lidstaat de gelegenheid te hebben gegeven opmerkingen in te dienen, kan de Commissie een uit hoofde van artikel 4, leden 2 en 3, of artikel 7, leden 2, 3 en 4, gegeven beschikking herroepen, indien de beschikking berustte op tijdens de procedure verstrekte onjuiste informatie die voor de beschikking doorslaggevend was. Alvorens een beschikking te herroepen en een nieuwe beschikking te geven, leidt de Commissie de formele onderzoeksprocedure uit hoofde van artikel 4, lid 4, in. De artikelen 6, 7 en 10, artikel 11, lid 1, en de artikelen 13, 14 en 15 zijn mutatis mutandis van toepassing.

HOOFDSTUK III

PROCEDURE BETREFFENDE ONRECHTMATIGE STEUN*Artikel 10***Onderzoek, verzoek om informatie en bevel tot het verstrekken van informatie****▼M3**

1. Onverminderd artikel 20 kan de Commissie ambtshalve informatie, uit welke bron ook, onderzoeken met betrekking tot mogelijk onrechtmatige steun.

De Commissie onderzoekt een klacht die een belanghebbende overeenkomstig artikel 20, lid 2, heeft ingediend, zo snel mogelijk en zorgt ervoor dat de betrokken lidstaat volledig en regelmatig van de vooruitgang en het resultaat van het onderzoek op de hoogte wordt gehouden.

2. Zo nodig verzoekt de Commissie de betrokken lidstaat om informatie. Artikel 2, lid 2, en artikel 5, leden 1 en 2, zijn van overeenkomstige toepassing.

Nadat de formele onderzoeksprocedure is ingesteld, kan de Commissie, op grond van de artikelen 6 bis en 6 ter, die van overeenkomstige toepassing zijn, tevens een andere lidstaat, een onderneming of een ondernemersvereniging om informatie verzoeken.

▼B

3. Indien de betrokken lidstaat, ondanks een aanmaning overeenkomstig artikel 5, lid 2, de gevraagde informatie niet binnen de door de Commissie gestelde termijn verstrekt of onvolledige informatie verstrekt, verlangt de Commissie de te verstrekken informatie bij beschikking („bevel tot het verstrekken van informatie”). In deze beschikking wordt aangegeven welke informatie wordt verlangd, en wordt een passende termijn gesteld waarbinnen deze moet worden verstrekt.

*Artikel 11***Bevel tot opschorting van steun of tot voorlopige terugvordering van steun**

1. Na de betrokken lidstaat de gelegenheid te hebben gegeven zijn opmerkingen in te dienen, kan de Commissie een beschikking geven waarbij de lidstaat wordt gelast alle onrechtmatige steun op te schorten, totdat de Commissie een beschikking heeft gegeven over de verenigbaarheid van de steun met de gemeenschappelijke markt („opschortingsbevel”).

▼B

2. Na de betrokken lidstaat de gelegenheid te hebben gegeven zijn opmerkingen in te dienen, kan de Commissie een beschikking geven waarbij de lidstaat wordt gelast alle onrechtmatige steun voorlopig terug te vorderen, totdat de Commissie een beschikking heeft gegeven over de verenigbaarheid van de steun met de gemeenschappelijke markt („terugvorderingsbevel”), indien wordt voldaan aan onderstaande criteria:

- er bestaat volgens een gevestigde praktijk geen twijfel omtrent de steunverlenende aard van de maatregel,
- er moet dringend worden opgetreden en
- er bestaat een ernstig gevaar dat een mededinger aanzienlijke en onherstelbare schade oploopt.

Terugvordering dient volgens de procedure van artikel 14, leden 2 en 3, te geschieden. Nadat de steun daadwerkelijk is teruggevorderd, geeft de Commissie binnen de voor aangemelde steun geldende termijn een beschikking.

De Commissie kan de lidstaat machtigen de terugbetaling van de steun vergezeld te doen gaan van reddingssteun voor de betrokken onderneming.

Het bepaalde in deze alinea is slechts van toepassing op onrechtmatige steun die ten uitvoer is gelegd na de inwerkingtreding van deze verordening.

*Artikel 12***Niet-naleving van een bevelsbeschikking**

Indien de betrokken lidstaat geen gevolg geeft aan een opschortings- of terugvorderingsbevel, kan de Commissie, terwijl zij het materiële onderzoek aan de hand van de beschikbare informatie voortzet, zich rechtstreeks tot het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen wenden teneinde te doen vaststellen dat het verzuim een inbreuk op het Verdrag vormt.

*Artikel 13***Beschikkingen van de Commissie**

1. Het onderzoek naar mogelijke onrechtmatige steun resulteert in een beschikking overeenkomstig artikel 4, leden 2, 3 of 4. In geval van een beschikking tot inleiding van een formele onderzoeksprocedure wordt de procedure afgesloten bij een beschikking overeenkomstig artikel 7. Indien een lidstaat niet voldoet aan een bevel tot het verstrekken van informatie, wordt de beschikking op grond van de beschikbare informatie gegeven.

2. In geval van eventuele onrechtmatige steun en onverminderd artikel 11, lid 2, is de Commissie niet aan de in artikel 4, lid 5, en artikel 7, leden 6 en 7, bepaalde termijn gebonden.

3. Artikel 9 is van overeenkomstige toepassing.

▼ B*Artikel 14***Terugvordering van steun**

1. Indien negatieve beschikkingen worden gegeven in gevallen van onrechtmatige steun beschikt de Commissie dat de betrokken lidstaat alle nodige maatregelen dient te nemen om de steun van de begunstigde terug te vorderen („terugvorderingsbeschikking”). De Commissie verlangt geen terugvordering van de steun indien zulks in strijd is met een algemeen beginsel van het Gemeenschapsrecht.
2. De op grond van een terugvorderingsbeschikking terug te vorderen steun omvat rente tegen een door de Commissie vastgesteld passend percentage. De rente is betaalbaar vanaf de datum waarop de onrechtmatige steun voor de begunstigde beschikbaar was tot de datum van daadwerkelijke terugbetaling van de steun.
3. Onverminderd een beschikking van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen overeenkomstig artikel 185 van het Verdrag, dient terugvordering onverwijld en in overeenstemming met de nationaalrechtelijke procedures van de betrokken lidstaat te geschieden, voorzover die procedures een onverwijld en daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de beschikking van de Commissie toelaten. Daartoe nemen de betrokken lidstaten in geval van een procedure voor een nationale rechtbank alle nodige maatregelen, met inbegrip van voorlopige maatregelen, waarover zij binnen hun nationale rechtsstelsel beschikken om dit doel te bereiken, onverminderd de communautaire wetgeving.

▼ M3

HOOFDSTUK III BIS

VERJARINGSTERMIJNEN**▼ B***Artikel 15***▼ M3****Verjaringstermijn voor de terugvordering van steun****▼ B**

1. De bevoegdheden van de Commissie om steun terug te vorderen verjaren na een termijn van tien jaar.
2. Deze termijn gaat in op de dag waarop de onrechtmatige steun als individuele steun of in het kader van een steunregeling aan de begunstigde is verleend. Door elke maatregel van de Commissie of een op haar verzoek optredende lidstaat ten aanzien van de onrechtmatige steun wordt de verjaring gestuit. Na elke stuiting begint de termijn van voren af aan te lopen. De verjaring wordt geschorst, zolang over de beschikking van de Commissie een beroep aanhangig is bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.
3. Steun ten aanzien waarvan de verjaringstermijn is verstreken, wordt als bestaande steun beschouwd.

▼ M3*Artikel 15 bis***Verjaringstermijn voor het opleggen van geldboeten en dwangsommen**

1. Voor de door artikel 6 ter aan de Commissie verleende bevoegdheden geldt een verjaringstermijn van drie jaar.

▼M3

2. De in lid 1 bepaalde termijn gaat in op de dag waarop de in artikel 6 ter bedoelde inbreuk is gemaakt. Bij voortdurende of voortgezette inbreuken gaat de termijn echter pas in op de dag waarop de inbreuk is beëindigd.
3. Iedere handeling die de Commissie stelt met het oog op het onderzoek van of procedures ten aanzien van een in artikel 6 ter bedoelde inbreuk, stuit de verjaring van de oplegging van geldboeten of dwangsommen, vanaf de dag waarop van de handeling aan de betrokken onderneming of ondernemersvereniging kennis is gegeven.
4. Na iedere stuiting begint een nieuwe verjaringstermijn te lopen. De verjaring treedt echter ten laatste in op de dag waarop een termijn van zes jaar is verstreken zonder dat de Commissie een geldboete of een dwangsom heeft opgelegd. Die termijn wordt verlengd met de periode gedurende welke de verjaringstermijn in overeenstemming met lid 5 wordt geschorst.
5. De verjaring ter zake van de oplegging van geldboeten en dwangsommen wordt geschorst zolang het besluit van de Commissie bij het Hof van Justitie van de Europese Unie aanhangig is.

*Artikel 15 ter***Verjaringstermijn voor de tenuitvoerlegging van geldboeten en dwangsommen**

1. De verjaringstermijn voor de aan de Commissie verleende bevoegdheden om overeenkomstig artikel 6 ter vastgestelde besluiten ten uitvoer te leggen, belooft vijf jaar.
2. De in lid 1 bepaalde termijn gaat in op de dag waarop het krachtens artikel 6 ter genomen besluit in kracht van gewijsde is gegaan.
3. De in lid 1 bepaalde verjaringstermijn wordt gestuit:
  - a) door de kennisgeving van een besluit waarbij het oorspronkelijke bedrag van de geldboete of de dwangsom wordt gewijzigd of waarbij een daartoe strekkend verzoek wordt afgewezen;
  - b) door elke handeling van een op verzoek van de Commissie handelende lidstaat of van de Commissie tot inning van de geldboete of de dwangsom.
4. Na iedere stuiting begint een nieuwe verjaringstermijn te lopen.
5. De in lid 1 bedoelde verjaringstermijn wordt geschorst zolang:
  - a) de respondent betalingsfaciliteiten worden toegestaan;
  - b) de tenuitvoerlegging krachtens een beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie is opgeschort.

▼B

HOOFDSTUK IV

PROCEDURE BETREFFENDE MISBRUIK VAN STEUN**▼M3***Artikel 16***Misbruik van steun**

Onverminderd artikel 23 kan de Commissie in gevallen van misbruik van steun de formele onderzoeksprocedure instellen, overeenkomstig artikel 4, lid 4. De artikelen 6, 6 bis, 6 ter, 7, 9 en 10, artikel 11, lid 1, en de artikelen 12 tot en met 15 zijn van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK V

PROCEDURE	BETREFFENDE	BESTAANDE
	STEUNREGELINGEN	

Artikel 17

Samenwerking op grond van artikel 93, lid 1, van het Verdrag

1. De Commissie ontvangt van de betrokken lidstaat alle nodige informatie om in samenspraak met deze lidstaat krachtens artikel 93, lid 1, van het Verdrag de bestaande steunregelingen te kunnen onderzoeken.

2. Indien de Commissie van mening is dat een steunregeling niet of niet langer verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, stelt zij de betrokken lidstaat van haar eerste oordeel in kennis en geeft zij de betrokken lidstaat de gelegenheid om binnen een termijn van één maand zijn opmerkingen in te dienen. In naar behoren gerechtvaardigde gevallen kan de Commissie deze termijn verlengen.

Artikel 18

Voorstel voor dienstige maatregelen

Indien de Commissie, in het licht van de door een lidstaat overeenkomstig artikel 17 verstrekte informatie, tot de gevolgtrekking komt dat de bestaande steunregeling niet of niet langer verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt, geeft zij een aanbeveling waarbij de betrokken lidstaat dienstige maatregelen worden voorgesteld. Die aanbeveling kan met name voorstellen inhouden om:

- a) de betrokken steunregeling inhoudelijk te wijzigen, of
- b) procedurele vereisten in te voeren, of
- c) de steunregeling of te schaffen.

Artikel 19

Rechtsgevolgen van een voorstel voor dienstige maatregelen

1. Indien de betrokken lidstaat de voorgestelde maatregelen aanvaardt en de Commissie daarvan in kennis stelt, legt de Commissie dit vast en deelt zij dit aan de lidstaat mede. Door zijn aanvaarding verbindt de lidstaat zich ertoe de dienstige maatregelen ten uitvoer te leggen.

2. Indien de betrokken lidstaat de voorgestelde maatregelen niet aanvaardt en de Commissie, gelet op de argumenten van de betrokken lidstaat, bij haar zienswijze blijft dat die maatregelen noodzakelijk zijn, leidt zij de procedure van artikel 4, lid 4, in. De artikelen 6, 7 en 9 zijn mutatis mutandis van toepassing.

HOOFDSTUK VI

BELANGHEBBENDEN

Artikel 20

Rechten van de belanghebbenden

1. Elke belanghebbende kan overeenkomstig artikel 6 opmerkingen indienen naar aanleiding van een beschikking van de Commissie om een formele onderzoeksprocedure in te leiden. Elke belanghebbende die opmerkingen heeft ingediend en elke ontvanger van individuele steun krijgt een afschrift van de door de Commissie overeenkomstig artikel 7 gegeven beschikking toegezonden.

▼ M3

2. Elke belanghebbende kan een klacht indienen om de Commissie in kennis te stellen van mogelijk onrechtmatige steun of van mogelijk misbruik van steun. Te dien einde vult de belanghebbende een in een uitvoeringsbepaling als bedoeld in artikel 27 vastgesteld formulier in, en verschaft hij de daarin gevraagde verplichte informatie.

Wanneer de Commissie van oordeel is dat de belanghebbende het verplichte klachtenformulier niet heeft nageleefd of de feiten en juridische argumenten die de belanghebbende heeft aangevoerd, onvoldoende gronden bieden om, op grond van een provisioneel onderzoek, aan te tonen dat er sprake is van onrechtmatige steun of misbruik van steun, stelt zij de belanghebbende partij daarvan in kennis en nodigt zij deze uit om opmerkingen in te dienen binnen een bepaalde termijn die in de regel niet meer dan één maand belooft. Indien de belanghebbende partij haar standpunten niet binnen die vastgestelde termijn kenbaar maakt, wordt de klacht geacht te zijn ingetrokken. De Commissie stelt de betrokken lidstaat ervan in kennis als een klacht wordt geacht te zijn ingetrokken.

De Commissie stuurt de klager een afschrift van het besluit over een geval dat betrekking heeft op het onderwerp van de klacht.

▼ B

3. Desgewenst ontvangt elke belanghebbende een afschrift van krachtens artikel 4, artikel 7, artikel 10, lid 3, en artikel 11 gegeven beschikkingen.

▼ M3

HOOFDSTUK VI BIS

ONDERZOEKEN NAAR BEPAALDE SECTOREN VAN DE ECONOMIE EN NAAR STEUNINSTRUMENTEN*Artikel 20 bis***Onderzoeken naar bepaalde sectoren van de economie en naar steuninstrumenten**

1. Wanneer er op grond van de beschikbare informatie een redelijk vermoeden bestaat dat staatssteunmaatregelen in een bepaalde sector of op basis van een bepaald steuninstrument de mededinging binnen de interne markt materieel kunnen beperken of vervalsen, of dat bestaande steunmaatregelen in een bepaalde sector in verscheidene lidstaten niet of niet meer verenigbaar zijn met de interne markt, kan de Commissie in verscheidene lidstaten onderzoek doen naar die sector van de economie of naar het gebruik van het betrokken steuninstrument. In het kader van dat onderzoek kan de Commissie de lidstaten en/of de betrokken ondernemingen of ondernemersverenigingen verzoeken alle informatie te verschaffen die voor de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het VWEU noodzakelijk is, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel.

De Commissie motiveert bij alle krachtens dit artikel verstuurd informatieverzoeken het onderzoek en de keuze van de adressaten.

De Commissie maakt een verslag over de uitkomsten van haar onderzoek naar bepaalde sectoren van de economie of bepaalde soorten steuninstrumenten in verscheidene lidstaten bekend en verzoekt de lidstaten en betrokken ondernemingen of ondernemersverenigingen opmerkingen te maken.

▼M3

2. De informatie die uit sectorale onderzoeken is verkregen, kan in het kader van procedures krachtens deze verordening worden gebruikt.
3. De artikelen 5, 6 bis en 6 ter zijn van overeenkomstige toepassing.

▼B

HOOFDSTUK VII

TOEZICHT*Artikel 21***Jaarverslagen**

1. De lidstaten dienen bij de Commissie jaarlijks een verslag in over alle bestaande steunregelingen waarvoor bij een voorwaardelijke beschikking op grond van artikel 7, lid 4, geen specifieke rapportageverplichting is opgelegd.
2. Indien de betrokken lidstaat na aanmaning verzuimt een jaarverslag in te dienen, kan de Commissie met betrekking tot de betrokken steunregeling handelen overeenkomstig artikel 18.

*Artikel 22***Controle ter plaatse**

1. Indien de Commissie ernstige twijfel heeft over de naleving van beschikkingen om geen bezwaar te maken, positieve beschikkingen of voorwaardelijke beschikkingen met betrekking tot individuele steun, stelt de betrokken lidstaat, na de gelegenheid te hebben gekregen opmerkingen in te dienen, de Commissie in staat om controles ter plaatse te verrichten.
2. Teneinde na te gaan of is voldaan aan de beschikking, mogen de door de Commissie gemachtigde ambtenaren:
  - a) alle ruimten en terreinen van de betrokken onderneming betreden;
  - b) ter plaatse mondelinge uitleg vragen;
  - c) boeken en andere zakelijke bescheiden onderzoeken en kopieën maken of verlangen.

Indien nodig kan de Commissie zich door onafhankelijke deskundigen laten bijstaan.

3. De Commissie zendt de betrokken lidstaat tijdig een aankondiging van de controle ter plaatse, met vermelding van de identiteit van de in haar opdracht handelende ambtenaren en deskundigen. Indien de lidstaat naar behoren gerechtvaardigde bezwaren heeft tegen de door de Commissie gekozen deskundigen, worden de deskundigen in onderlinge overeenstemming met de lidstaat aangesteld. De ambtenaren van de Commissie en de deskundigen die bevoegd zijn de controle ter plaatse te verrichten, leggen een schriftelijke machtiging voor waarin voorwerp en doel van de controle zijn beschreven.

▼B

4. Ambtenaren die gemachtigd zijn door de lidstaat op het grondgebied waarvan de controle dient te worden verricht, mogen de controle bijwonen.
5. De Commissie verstrekt de betrokken lidstaat een afschrift van elk verslag dat ingevolge de controle wordt opgesteld.
6. Wanneer een onderneming zich verzet tegen een controle waartoe de Commissie krachtens dit artikel opdracht heeft gegeven, verleent de betrokken lidstaat aan de door de Commissie gemachtigde ambtenaren en deskundigen de nodige bijstand, teneinde hen in staat te stellen de controle te verrichten. Daartoe nemen de lidstaten, na raadpleging van de Commissie, binnen 18 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening de nodige maatregelen.

*Artikel 23***Niet-naleving van beschikkingen en arresten**

1. Indien de betrokken lidstaat, met name in gevallen bedoeld in artikel 14, niet voldoet aan een voorwaardelijke of negatieve beschikking, kan de Commissie overeenkomstig artikel 93, lid 2, van het Verdrag de zaak rechtstreeks bij het Hof van Justitie aanhangig maken.
2. Indien de Commissie van oordeel is dat de betrokken lidstaat een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen niet is nagekomen, kan zij de zaak verder afhandelen overeenkomstig artikel 171 van het Verdrag.

▼M3

HOOFDSTUK VII BIS

SAMENWERKING MET DE NATIONALE RECHTERLIJKE INSTANTIES*Artikel 23 bis***Samenwerking met de nationale rechterlijke instanties**

1. De rechterlijke instanties van de lidstaten kunnen naar aanleiding van de toepassing van artikel 107, lid 1, en artikel 108 van het VWEU de Commissie verzoeken informatie te verstrekken waarover zij beschikt, of een advies te geven over vragen betreffende de toepassing van staatssteunregels.
2. Indien de coherente toepassing van artikel 107, lid 1, of artikel 108 van het VWEU zulks vereist, kan de Commissie, eigener beweging, schriftelijke opmerkingen indienen bij de rechterlijke instanties van de lidstaten die belast zijn met de uitvoering van de regels inzake staatssteun. Met toestemming van de betrokken rechterlijke instantie kan zij ook mondelinge opmerkingen maken.

Voorafgaand aan de formele indiening van haar opmerkingen stelt de Commissie de betrokken lidstaat op de hoogte van haar voornemen daartoe.

Uitsluitend met het oog op de formulering van haar opmerkingen kan de Commissie de toepasselijke rechterlijke instantie van de lidstaat verzoeken om haar alle voor de beoordeling van de aangelegenheid noodzakelijke stukken toe te zenden.

▼B

HOOFDSTUK VIII
GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel 24

Geheimhoudingsplicht

De Commissie en de lidstaten, alsmede hun ambtenaren en overige personeelsleden, met inbegrip van de door de Commissie aangewezen onafhankelijke deskundigen, mogen de informatie die zij bij de toepassing van deze verordening hebben verkregen en die onder de geheimhoudingsplicht valt, niet openbaar maken.

▼M3

Artikel 25

Adressaten van besluiten

1. De op grond van artikel 6 bis, lid 7, artikel 6 ter, leden 1 en 2, en artikel 7, lid 9, vastgestelde besluiten worden gericht tot de betrokken onderneming of ondernemersvereniging. De Commissie stelt de adressaten onverwijld in kennis van de besluiten en geeft de adressaten de gelegenheid om de Commissie mee te delen welke informatie volgens hen onder de geheimhoudingsplicht valt.

2. Alle overige overeenkomstig de hoofdstukken II, III, IV, V en VII vastgestelde besluiten van de Commissie worden tot de betrokken lidstaat gericht. De Commissie stelt de betrokken lidstaat onverwijld daarvan in kennis en geeft die lidstaat de gelegenheid om de Commissie mee te delen welke informatie volgens hem onder de geheimhoudingsplicht valt.

▼B

Artikel 26

Bekendmaking van beschikkingen

1. De Commissie maakt in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* een samenvatting bekend van haar beschikkingen uit hoofde van artikel 4, leden 2 en 3, en artikel 18 juncto artikel 19, lid 1. Die samenvatting houdt de vermelding in dat een afschrift van de beschikking in de authentieke taalversie(s) kan worden verkregen.

2. De Commissie maakt beschikkingen uit hoofde van artikel 4, lid 4, in de authentieke taalversie bekend in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*. In de andere taalversies van het Publicatieblad dan die van de authentieke taalversie gaat de authentieke taalversie vergezeld van een relevante samenvatting in de taal van die taalversie van het Publicatieblad.

▼M3

2 bis. De Commissie maakt besluiten uit hoofde van artikel 6 ter, leden 1 en 2, bekend in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

▼B

3. De Commissie maakt beschikkingen uit hoofde van artikel 7 bekend in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

▼ B

4. In gevallen waarin artikel 4, lid 6, of artikel 8, lid 2, van toepassing is, wordt in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* een korte mededeling bekendgemaakt.

5. De Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten om beschikkingen uit hoofde van artikel 93, lid 2, derde alinea, van het Verdrag bekend te maken in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

▼ M3*Artikel 27***Uitvoeringsbepalingen**

De Commissie is bevoegd om, volgens de procedure van artikel 29, uitvoeringsbepalingen vast te stellen met betrekking tot:

- a) de vorm, de inhoud en de overige bijzonderheden van aanmeldingen;
- b) de vorm, de inhoud en de overige bijzonderheden van jaarlijkse verslagen;
- c) de vorm, de inhoud en de overige bijzonderheden van de overeenkomstig artikel 10, lid 1, en artikel 20, lid 2, ingediende klachten;
- d) bijzonderheden met betrekking tot verjaringstermijnen en de berekening van verjaringstermijnen, en
- e) het in artikel 14, lid 2, bedoelde rentepercentage.

▼ B*Artikel 28***Raadgevend Comité inzake overheidssteun**

Er wordt een Raadgevend Comité inzake overheidssteun ingesteld, hierna „comité” genoemd. Het comité bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten en wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Commissie.

*Artikel 29***Raadpleging van het comité**

1. De Commissie raadpleegt het comité alvorens zij uitvoeringsbepalingen uit hoofde van artikel 27 aanneemt.
2. Het comité wordt geraadpleegd tijdens een door de Commissie bijeengeroepen vergadering. De te bespreken ontwerpen en documenten worden bij de convocatie gevoegd. De vergadering wordt ten vroegste twee maanden na toezending van de convocatie gehouden. Deze termijn kan in urgente gevallen worden verkort.
3. De vertegenwoordiger van de Commissie legt het comité een ontwerp van de te nemen maatregelen voor. Het comité brengt, indien nodig bij stemming, advies uit binnen een termijn die de voorzitter naar gelang van de urgentie van de zaak kan vaststellen.

▼B

4. Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere lidstaat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen. Het comité kan aanbevelen het advies bekend te maken in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

5. De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het comité uitgebrachte advies. Zij brengt het comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met het advies.

Artikel 30

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.